

พาณิชย์ชูยุทธศาสตร์ “Resilience” รับมือโลกแบ่งขั้ว เดินหน้ากระจายตลาด-สินค้าใหม่ เสริมแกร่งส่งออกไทยปี 69

กระทรวงพาณิชย์วางแผนเชิงรุกรับมือการแบ่งขั้วทางภูมิรัฐศาสตร์ (Extreme Polarization) มุ่งเปลี่ยนความท้าทายเป็นโอกาสทางการค้า ชูความสำเร็จการส่งออกที่ยังเป็นเครื่องยนต์หลักขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยสัดส่วนต่อ GDP สูงถึงร้อยละ 71.2 พร้อมเร่งเครื่องใช้ประโยชน์จาก FTA และนวัตกรรมนำหน้ามาตรการกีดกันทางการค้าเพื่อรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจไทยในระยะยาว

นายฉันทพงษ์ จิระเลิศพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (ผอ. สนค.) เปิดเผยว่าท่ามกลางการแบ่งขั้วทางภูมิรัฐศาสตร์ หรือ Extreme Polarization เศรษฐกิจการค้าโลกกำลังเปลี่ยนผ่านสู่ยุคที่การแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และจีนเป็นแรงกระเพื่อมสำคัญ ซึ่งนับเป็น โอกาสสำคัญสำหรับประเทศไทย ในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการส่งออกและห่วงโซ่อุปทานให้มีความยืดหยุ่นและก้าวหน้ายิ่งขึ้น แม้การส่งออกจะเป็นเครื่องยนต์หลัก แต่การบริหารจัดการความผันผวนของเศรษฐกิจโลกจะเป็นตัวเร่งให้เราสร้างระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพและยั่งยืนในระยะยาว

หนึ่งในสัญญาณสำคัญคือ การปรับขึ้นภาษีศุลกากรของสหรัฐฯ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา จนทำให้อัตราภาษีเฉลี่ยเพิ่มขึ้นแตะระดับสูงสุดในรอบหลายทศวรรษ สะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากโลกาภิวัตน์ที่ขับเคลื่อนด้วย “ประสิทธิภาพ” ไปสู่โลกที่ให้ความสำคัญกับ “ความมั่นคงและความยืดหยุ่น” ของห่วงโซ่อุปทานมากกว่าเสรีภาพทางการค้า ขณะเดียวกัน ระบบการค้าพหุภาคีภายใต้องค์การการค้าโลกก็มีบทบาทลดลงอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลในช่วงปี 2559-2568 สะท้อนความผันผวนของเศรษฐกิจและการค้าโลกอย่างชัดเจน ก่อนเกิดสงครามการค้า เศรษฐกิจโลกเติบโตในระดับ 2.8-3.5% ต่อปี และมูลค่าการค้าโลกขยายตัวมากกว่า 10% ในบางปี แต่สงครามการค้าส่งผลให้ปี 2562 GDP โลกชะลอลงเหลือ 2.7% และการค้าโลกหดตัว -2.8% สถานการณ์รุนแรงยิ่งขึ้นในปี 2563 จากโควิด-19 ทำให้ GDP โลกหดตัว -2.9% และการค้าโลกหดตัว -7.2% ก่อนฟื้นตัวแรงในปี 2564 และกลับมาชะลออีกครั้งในช่วงปี 2565-2567 จากความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน และการดำเนินนโยบายของประเทศเศรษฐกิจหลัก

เศรษฐกิจไทยเคลื่อนไหวสอดคล้องกับแนวโน้มโลกอย่างใกล้ชิด โดยในช่วงก่อนสงครามการค้า GDP ไทยเติบโต 3.4-4.2% แต่ชะลอเหลือ 2.1% ในปี 2562 และหดตัวถึง -6.1% ในปี 2563 จากโควิด-19 สะท้อนศักยภาพในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีฐานการค้าแข็งแกร่งเป็นจุดตั้งต้น แม้การส่งออกจะฟื้นตัวในปี 2564 และขยายตัวต่อเนื่องในบางช่วง โดยเฉพาะปี 2568 ที่ได้รับแรงหนุนจากการเร่งนำเข้าสินค้าของสหรัฐฯ ก่อนมาตรการภาษีใหม่ (Front-loading) แต่ภาพรวมยังสะท้อนความผันผวนสูง และขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ ซึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนมูลค่าการส่งออกต่อ GDP ไทยเพิ่มจาก 67.1% ในปี 2559 เป็น 71.2% ในปี 2568 ยืนยันว่าการส่งออกยังเป็นเครื่องยนต์หลักของเศรษฐกิจไทย ด้วยสัดส่วนการส่งออกที่สูง ไทยจึงมีความพร้อมในการตอบสนองต่อพลวัตของตลาดโลกได้อย่างรวดเร็วของตลาดโลก ขณะที่การนำเข้าที่เพิ่มขึ้นควบคู่กันสะท้อนการเชื่อมโยงเชิงลึกกับห่วงโซ่อุปทานโลก ซึ่งเป็นฐานที่มั่นในการยกระดับขีดความสามารถด้านวัตถุดิบและชิ้นส่วนเทคโนโลยีจากต่างประเทศในระดับสูง ไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานโลกอย่างลึกซึ้ง ทั้งในมิติการผลิต การจ้างงาน และรายได้ ภาคส่งออกยังเชื่อมโยงกับแรงงานจำนวนมาก ทั้งในอุตสาหกรรมยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อาหาร และสินค้าเกษตรแปรรูป หากคำสั่งซื้อจากต่างประเทศชะลอตัว ย่อมกระทบต่อการจ้างงานและรายได้ในวงกว้าง

ในปี 2568 โครงสร้างการส่งออกของไทยมีการเชื่อมโยงกับตลาดหลักอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง โดย 5 ตลาดสำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย และมาเลเซีย มีสัดส่วนรวม 48.6% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด สูงขึ้นจาก 38.8% ในปี 2559 และเฉพาะ 3 อันดับแรกมีสัดส่วนเพิ่มจาก 31.9% เป็น 40.0% ยืนยันความสัมพันธ์ทางการค้าที่

แน่นแฟ้นกับตลาดขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการต่อยอดกลยุทธ์กระจายตลาด จากการวิเคราะห์โอกาสเชิงโครงสร้างผ่านตัวชี้วัดด้านความสำคัญทางเศรษฐกิจ ความผันผวนของมูลค่าและสัดส่วน และระดับการกระจุกตัวของสินค้า พบว่าสินค้าส่งออกสำคัญ 35 รายการ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะสินค้าเครื่องจักรกล ยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่เมื่อพิจารณาความผันผวนด้านมูลค่า พบว่าสินค้ากว่าครึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในระดับปานกลางถึงสูง ซึ่งชี้ให้เห็นโอกาสในการพัฒนาความยืดหยุ่นต่อวัฏจักรเศรษฐกิจและปัจจัยภายนอก อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงด้านสัดส่วน ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ บ่งชี้ว่าโครงสร้างสินค้าหลักยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ในมิติการกระจายตัวพบว่าสินค้าเกือบสองในสามยังมีพื้นที่เติบโตในตลาดใหม่อีกมาก ทั้งนี้ เมื่อจำแนกตามระดับความพร้อมในการพัฒนา พบว่าสินค้าส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีเสถียรภาพและกลุ่มที่พร้อมยกระดับ ขณะที่สินค้าในกลุ่มที่มีศักยภาพสูงสุดในการเร่งพัฒนา ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ซึ่งมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 10.2% ต่อปี และในปี 2568 มีมูลค่า 40,103.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 11.8% ของการส่งออกทั้งหมด โดยมีฐานตลาดหลัก 5 ประเทศสูงถึง 77.7% และมีฐานตลาดสหรัฐฯ ที่แข็งแกร่งถึงกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าทั้งหมด โครงสร้างดังกล่าวสะท้อนความสำเร็จด้านการปรับตัวเข้าสู่เทคโนโลยีสมัยใหม่ และยังชี้ให้เห็นโอกาสในการกระจายตลาดเพื่อขยายฐานการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะหากเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านมาตรการทางการค้าหรือพลวัตทางเทคโนโลยีระหว่างประเทศมหาอำนาจ

นายันทพงษ์ กล่าวเสริมว่า ในโลกยุค Extreme Polarization ประเทศขนาดกลางอย่างไทยกำลังเผชิญแรงกดดันให้กำหนดจุดยืนเชิงนโยบายท่ามกลางการแข่งขันของมหาอำนาจ โดยเฉพาะระหว่างสหรัฐฯ และจีน ซึ่งส่งผลให้พื้นที่เชิงนโยบาย (policy space) มีแนวโน้มต้องการการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์มากขึ้น การเข้าถึงเทคโนโลยี เงินทุน และตลาดระหว่างประเทศจึงเป็นโอกาสที่ต้องสร้างเงื่อนไขที่เหมาะสมในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ การบริหารความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจจึงต้องอาศัยความสมดุลและความรอบคอบมากกว่าที่ผ่านมา ภายใต้บริบทดังกล่าว ไทยจำเป็นต้องดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นและยกระดับโครงสร้างเชิงโครงสร้างของการส่งออก โดยมุ่งขยายโอกาสทั้งด้านตลาดและสินค้าให้หลากหลาย สร้างความเชื่อมโยงกับตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ พร้อมยกระดับมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่การผลิตและส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ควบคู่กับการพัฒนาทักษะแรงงานและขีดความสามารถของผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมอนาคต นอกจากนี้ ควรเร่งเจรจาและใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรี (FTA) อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมติดตามและประเมินโอกาสจากพลวัตมาตรการทางการค้าและการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบระหว่างประเทศอย่างใกล้ชิด เพื่อรักษาดุลยภาพทางเศรษฐกิจระหว่างมหาอำนาจ และทำให้การส่งออกยังคงเป็นเครื่องยนต์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

QR code
เพื่อดาวน์โหลด
รายงานฉบับเต็ม

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
กุมภาพันธ์ 2569